

אמירת "רפאנו" בלי שמונה עשרה (המשך)

א. נשמת אברהם או"ח קטז (א) 7-145 PDF

בשביל מי מתפללים, ברפאנו ובדרך כלל?

ב. נשמת אברהם או"ח קיט (א) 148 PDF

ג. משנה ברכות ט:א (נד).

מברך על הרעה מעין על הטובה ועל הטובה מעין על הרעה. והצועק לשעבר הרי זו תפלת שוא. היתה אשתו מעוברת ואומר 'יהי רצון שתלד אשתי זכר' הרי זו תפלת שוא. היה בא בדרך ושמע קול צוחה בעיר ואומר 'יהי רצון שלא תהא בתוך ביתי' הרי זו תפלת שוא.

ד. בבא מציעא מב.

ההולך למוד את גורנו אומר 'יהי רצון מלפניך ד' אלקינו שתשלח ברכה במעשה ידינו.' התחיל למוד אומר 'ברוך השולח ברכה בכרי הזה.' מדד ואחר כך בירך הרי זה תפילת שוא, לפי שאין הברכה מצויה לא בדבר השקול ולא בדבר המדוד ולא בדבר המנוי אלא בדבר הסמוי מן העין...

ה. רמ"א או"ח תרפב:א

'א"א כששכח על הניסים בברכות המזון כשמגיע להרחמן יאמר: הרחמן יעשה לנו נסים ונפלאות כשם שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה בימי מתתיהו כו' (כל בו, וכבר נתבאר סימן קפ"ז סעיף ד').

ו. רב חיים אבן עטר, חפץ ד', ברכות ס.

טרח תנא למיתני זה דאסור להתפלל לפני ד' תפילה דאי איפשר לקיימה לו ד'. ולזה נמי קאמר בסמוך [בענין תפילת לאה לגבי דינה] 'אין מזכירין מעשה ניסים', והוה ליה למימר 'מעשה ניסים הוה' אי נמי 'מעשה ניסים שאני', אלא הכוונה לומר דאין להאדם לשאול...

ז. תענית יט.

ירדו גשמים ברביעה ראשונה וזרעו ולא צמחו, אי נמי צמחו וחזרו ונשתנו, מתריעין עליהן מיד. אמר רב נחמן: דוקא נשתנו, אבל יבשו לא. פשיטא, 'נשתנו' תנן! לא צריכא דאקון [=גדל קצת]. מהו דתימא אקנתא מילתא היא, קמשמע לן.

ח. ירושלמי תענית ג:ב

תני: "מתריעין על האילן בפרס הפסח, לבורות לשיחין ולמערות בפרס העצרת." מעתה אפי' יותר מיכן [כלו' מאוחר יותר]? יותר מיכן מעשה ניסים, ואין מתריעין על מעשה ניסים.

ט. ר' עקיבא איגר, או"ח רל

אל יתפלל אדם לבקש דבר שאינו כפי הטבע. ואף שהיכולת ביד הקב"ה... ואסור להתפלל שיעשה לו הקב"ה נס בשינוי עולם כגון שיוציא אילן זה פירות קודם זמנו. ס"ח סי' תשצ"ה:

י. גר"א, שנות אליהו, משנה ברכות ט:א (נד).

אף על הדבר שיכול להיות אלא שלא על פי טבע, רק על דרך נס, הרי זה תפלת שוא.

יא. רב משה פיינשטיין, אגרות משה או"ח ב:קיא

אף שתירץ "אין מזכירין מעשה ניסים" שמשמע שהוא תירוץ גם על מה שהיתה רשאה להתפלל, הוא רק לאה שאין דוגמתה בכל הדורות וגם אולי הוא מצד הדין שדנה [לגבי רחל]. וגם בלאה סובר תירוץ בתרא [שהי' קודם מ' יום] שלא היתה רשאה והוצרך לתרץ דהיה זה בתוך ארבעים יום.

יב. נשמת אברהם יו"ד שלה (יב)

חולה סופני שאין לרפואה שום טיפול עבודה ושסובל יסורים, האם מותר להמשיך להתפלל שיהיה לו רפואה שלמה, או האם יש כאן עניין של תפילת שווא או בקשה לנס? שמעתי מהגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך שאין להתפלל לרפואה שלמה על חולה כזה, כי אין זה אלא בקשה לנס, אלא יתפלל שד' יתברך ברחמיו יעשה מה שטוב עבורו ושהחולה לא יסבול.

יג. רב שלמה זלמן אויערבאך, הליכות שלמה, תפילה ח:טו (נו)

הדריך רבינו שלא להרבות בתפלת רבים בפרסום וכו' אם כבר נתייאשו הרופאים מלרפאות את החולה בדרכי הטבע, אפילו הוא גברא רבה (וגם ישקלו היטב אם לשנות את שמו), כי אם לא ייענו בתפלתם ולא יתרפא, יש לחוש לרפיון ח"ו בעניני אמונה. והורה לשואלים שבכה"ג יתפללו "שייטב לחולה וייטב למשפחתו" ולא יבקשו דוקא על רפואתו, וד' הוא הטוב בעיניו יעשה.

יד. רמב"ן, השגת עשין ה' לספר המצוות

ואם אולי יהיה מדרשם בתפלה עיקר מה"ת נמנה אותו במניינו שלהרב ונאמר שהיא מצוה לעת הצרות שנאמין שהוא יתברך ויתע' שומע תפלה והוא המציל מן הצרות בתפלה וזעקה.

טו. רב שלמה זלמן אויערבאך, הליכות שלמה, תפילה ח:טו (ס)

רגיל היה רבנו לומר דמ"מ אין להתפלל על החולה בתוך התפלה אלא אם יש לו קשר כלשהו אליו ומרגיש בצערו, כי אין לבוא אל המלך – ממ"ה הקב"ה – ללא סיבה וטעם על מה שנדחק לבקש עבור זולתו. והי' מספר בענין זה על הגאון מוהרי"ל דיסקין ז"ל, שפעם ביקשו אדם להתפלל בעד חולה, ונענה לו [לאחר שצוהו, כדרכו, להפריש סך מסוים לטובת בית היתומים], וכעבור זמן מה פגשו הגרי"ל ז"ל ושאלו לשלום אותו חולה, ונענה שהבריא כבר בעז"ה, ונתרעם עליו על שלא בישרו על כך והטריחו כל אותו זמן להתפלל עליו, באמרו 'וכי קלה בעיניך בקשה כזו בתפלה, הרי צריכים לחפש ולמצוא בכל פעם סיבה להתפלל (ואף רבינו נתרעם על דבר זה, ופעם נזף בתלמיד שאיחר מלהודיעו על ישועתו בחסדי ד', ואמר: ג' פעמים ביום הנני כואב ומיצר בצרתך, ולמה רק עתה מצאת לנכון להודיעני).

טז. רב שלמה זלמן אויערבאך, הליכות שלמה, תפילה ח:טו (נו)

וכשנתאספו פעם לתפלה עבור חולה במצב בזה הקדים רבנו ואמר: עלינו לדעת שאע"פ שמאמינים אנו בתחית המתים שתהיה בעת שיעלה רצון מאת הבורא ית"ש, אעפ"כ אין אנו מבקשים שיהיה הדבר דוקא עתה. וכיוון שלפי דעת הרופאים רפואת החולה עכשיו היא מעין תחית המתים לכן נקרא פרק תהלים אחד בלבד ונכוין שיהיה לטובת החולה... אבל מ"מ גם במצב זה לא יסיר ח"ו בטחונו בד' שיחוס וירחם עליו ועדיין יש תקוה שירפאהו...

יז. בבא קמא פ:

מתריעין על החיכוך [שחין] בשבת.

יח. רב קוק, שו"ת דעת כהן קמ

כ"ו [הדין לענין מציצה במילה] אינו מועיל אלא אם נחליט שדברי הרופאים הם מוחזקים אצלנו כודאי, אבל באמת נראה שדבריהם בכלל אנו מחזיקים רק לספק, שגם בעצמם אי אפשר שיחזיקו דבריהם בתורת ודאי, שלפעמים יש שאחד וגם רבים מניחים יסוד מוסד בחכמת הרפואה, (והה"ד בכל החכמות), ורבים מחליטים הדבר לדבר אמת, ואח"כ בא דור אחר וחקרה, שכל דבריהם מהבל המה...

יט. Rabbi Jason Weiner, Jewish Guide to Practical Medical Decision-Making, pg. 96

What about R. Auerbach's concern that this falls under the prohibition against praying for a miracle? R. Kanievsky quotes the Chazon Ish (his brother-in-law), who was asked this precise question. The Chazon Ish responded that he knew of a rabbi who was told by his physicians that he would live only a short while longer, but who then went on to live another thirty years. Sometimes, despite a dire prognosis, a person can indeed live much longer. We are thus not praying for a miracle, but simply that the doctors are wrong.

כ. Rabbi Jason Weiner, Jewish Guide to Practical Medical Decision-Making, pg. 103

Another approach, offered by R. Yaakov Kaminetsky, is that since prayer for a terminally ill person to be cured is a forbidden prayer for a miracle, "Rather than praying that the patient be miraculously cured, one should pray that a cure be found for the disease;" see Yonasan Rosenblum, *Reb Yaakov* (Mesorah Publications, 1993), 368. Such a prayer would be permitted, as it does not beseech Gd to alter the natural order, but rather assumes the cure must already exist in nature and is just waiting to be discovered. I thank R. Yaakov Siegel for bringing this source to my attention.

כא. Rabbi Jason Weiner, Jewish Guide to Practical Medical Decision-Making, pg. 95

Fourth, even if the prayers do not result in any change at all in the patient's condition, they are nevertheless a source of merit for him or her. All of those who prayed aroused Heavenly compassion through their prayers, which were uttered specifically because of this individual. These merits will stand by the individual in the World to Come and may also protect his or her offspring in the future, and they thus have incredible value. Finally, argues R. Kanievsky, these prayers can bring recovery to other individuals and to the community as a whole.

כב. כתובות קד.

סליקא אמתיה דרבי לאיגרא, אמרה: עליוני' מבקשין את רבי והתחונני' מבקשין את רבי, יהי רצון שיכופו תחתונים את העליונים. כיון דחזאי כמה זימני דעייל לבית הכסא, וחלץ תפילין ומנח להו וקמצטער, אמרה: יהי רצון שיכופו עליונים את התחוננים. ולא הוה שתקי רבנן מלמיבעי רחמי, שקלה כוזא שדייא מאיגרא [לארעא], אישתיקו מרחמי ונח נפשיה דרבי.